

Pohřeb nemusí být pochmurnou chvílí

Ríká, že se nemůže nabažit života. Z úst Magdy Kümmelové (50) to někomu možná zní jako protimluv. Bývá u nevléčitelně nemocných lidí v posledních chvílích života a zemřelé svým vlídným slovem vyprovází na jejich poslední cestě. V té práci se našla, ač k ní měla na začátku své profesní dráhy poměrně daleko. Vystudovala výpočetní techniku a zakládala jihočeskou pobočku portálu Seznam.cz. Magda Kümmelová donedávna pracovala v prachatickém hospici a v Budějovicích založila poradnu pro nevléčitelně nemocné a jejich rodiny s názvem Modrá pomněnka.

Vzpomenete si, kdy jste poprvé promluvila na pohřbu k pozůstalým v roli smuteční řečnice?

Ano, „můj první pohřeb“ byl v krásném venkovském kostelíku v Žimuticích. Požádala mne o to rodina jedné paní, která zemřela v Hospici sv. Jana N. Neumannova v Prachaticích, kde jsem tehdy působila jako dobrovolník u umírajících pacientů. O několik měsíců později mi tato rodina svěřila i pohřeb manžela té paní – toho jsem si opravdu moc vážila, že se na mne znovu obrátili. Dodnes jsem s tou rodinou v kontaktu, s dcerou zemřelé paní a pána jsme se hodně spřátelily.

Jakou odpověď máte pro ty, kteří říkají, že by takovou práci nikdy nemohli dělat?

Víte, já jsem měla k této práci hodně blízko už od malička – moje babička bydlela vedle hřbitova v Třešti na Vysočině, kde jsem strávila velkou část svého dětství. Bylo to v době, kdy ještě chodily pohřební průvody z kostela na hřbitov, pohřební kočár s rakví zesnulého táhli koně a na konci průvodu šli muzikanti, kteří hráli zemělém na cestu... Všechny průvody šly okolo našich oken, byla to pro mne, už jako pro prcka, vždycky taková zvláštní, posvátná chvíle. V tomhle se naše společnost bohužel hodně změnila – přibývá pohřbů bez obřadu, bez možnosti rozloučit se, přibývá dokonce i pohřbů sociálních – tedy těch, kdy člověk nestojí nikomu ani za to, aby ho důstojně pohřbil. Moc ráda jsem na ten třeštský hřbitůvek chodila – a vlastně mi to zůstalo dodnes. Ano, hodně lidí mi říká, že by nic takového dělat nemohli, ale když si s nimi o tom víc povídám, najednou zjistují, že to vlastně může být krásná práce – skoro poslání. Vždyť právě při pohřbu mohu pozůstalým umožnit opravdu hezky se s jejich

NA POHŘBU Magda Kümmelová poprvé řečnila v Žimuticích.

zemřelým rozloučit, udělat jim z té chvíle jakousi slavnost, ze které odejdou sice s bolestí, ale také s pocitem pokoje v duši, s nadějí a pohlazením, které se jim snažím ve svých slovech dát. Je až s podivem, kolik pozůstalých na pohřeb svého blízkého tak rádo vzpomíná. A já jsem moc vděčná za to, že jim k tomu mohu alespoň trochu pomoci.

V jakých chvílích je pro vás nejtěžší udržet při smutečních projevech pevný hlas?

Je samozřejmě velmi těžké mluvit na pohřbu dítěte, vidět bílou rakev a nepředstavitelnou bolest rodičů. Nebo na pohřbu mladé maminky, kterou oplakávají její malé děti. Na takový pohřeb se snažím obzvlášť dobře připravit, promyslím si každé slovo, které pozůstalým řeknu – s vědomím, že svým slovem mohu ublížit, ale také hodně pomoci. Ve chvíli, kdy na takovém pohřbu mluvím, snažím se ze sebe dostat opravdu to nejlepší, čeho jsem schopna. Je to pro mne velký zážitek, velká spoluodpovědnost za to, jak pozůstalí budou bolest ze ztráty milovaného člověka schopni zvládnout. Ale to platí vlastně pokaždé, bez ohledu na to, koho zrovna pohřbívám. Každého z nich přece má nebo měl někdo moc rád...

Mění se nějak podoba pohřbů či smutečních řečí? Pronikají i do této oblasti nové trendy?

O tom, že pohřbů s obřadem ubývá jsem už mluvila – o to více ale narůstá počet těch, kteří pak procházejí tzv. komplikovaným truchlením, nejsou schopni se se ztrátou blízkého vyrovnat a po nějakém adekvátním čase zase začít normálně žít, fungovat, radovat se. Zjišťují, že jim to rozloučení prostě chybí. Přijde mi dost nefér, když někdo říká své rodině, že nechce pohřeb – aniž si to uvědomuje, připravuje pro své blízké velmi těžkou dobu truch-

lení bez možnosti rozloučení. Alespoň bych jim dala na výběr stylem „udělejte to, jak budete chtít“. Zažila jsem to sama – můj strýček také nechtěl pohřeb, a když zemřel, my, jako pozůstalí, jsme pohřeb potřebovali, cítili jsme, že se s ním rozloučit opravdu chceme a potřebujeme. Jenže on si to nepřál. Bylo to pro nás velmi těžké.

Ale když už pozůstalí obřad chtějí, může být rozloučení s jejich blízkým opravdu hezké – ano, stojí to za to a pro pozůstalé může pak být i to poslední loučení s jejich milovaným vlastně opravdu krásné. Není potřeba dělat z pohřbu jen pochmurnou chvíli, jak to často bývalo nebo bývá i dnes. Ano, je dobře, když na pohřbu pozůstalí pláčou a vypláčou tak svoji nejakutnější bolest, ale proč nedat prostor také nějaké milé vzpomínce, chvílce, kdy bude i pozůstalým hezky? Vzpomínám si na pohřeb jedné babičky, kde se to opravdu krásně podařilo – byl krásný den, sluníčko se odráželo v barevných oknech kostela, kde obřad probíhal. Na závěr obřadu jsme na vizorově nainstalovaném monitoru promítali fotky z celého života té zemřelé paní – její dětství, svatbu, dovolenou u moře, chvíle radosti s dětmi. A to všechno s hudebním podbarvením Alžbětinské serenády, kterou měla ta babička moc ráda. I pro mne samotnou to bylo velikým, ale moc milým překvapením, když se uplakané tváře pozůstalých najednou proměnily v úsměv, jejich oči se rozzářily a oni se v myšlenkách přenesli do doby, kdy jim s babičkou bylo tak dobře. Bylo to pro všechny krásné rozloučení s tou, kterou tolik milovali. A stačilo vlastně tak málo – nedělat pohřeb jeden jako druhý, ale s vědomím toho, že vyprovázíme na cestu právě tohoto konkrétního člověka – ne rakev, ve které jen „někdo“ leží.

Působíte i jako psychosociální poradce pro nevléčitelně nemocné, jejich rodiny nebo pozůstalé. Jakou pomoc jim nabízíte?

Moje hlavní působení je u umírajících pacientů a jejich rodin – u nich doma, v nemocnici, v domově pro seniory nebo na místě tragických událostí. A mým úkolem je především pomoci jim překonat možná nejtěžší chvíle v jejich životě, podepřít je, když to nejvíc potřebují. Moje místo je také u rodičů, kterým zemřelo jejich miminko ještě před porodem či brzy po něm.

Kde lze pomoc vyhledat?

Je to jednoduché – stačí zavolat či napsat na některý z kontaktů uvedených na webových stránkách naší poradny Modrá pomněnka – www.modrapomnenska.cz, nebo třeba přes Facebook. Je možno se na nás obrátit kdykoliv – 24 hodin denně, sedm dní v týdnu.

Je těžké dospět ke smíření se smrtí? Co nám na této cestě může především pomoci?

To je otázka na delší odpověď, ale mnoha lidem, stejně jako to bylo třeba u mne, pomůže právě vlastní zkušenost s doprovázením na konci života někoho nám blízkého. Pokud se podaří dobře připravit na smrt obě strany – jak umírajícího, tak jeho blízkého, pak je to první, ale velmi důležitý krok pro smíření se i s vlastní smrtelností. A právě to je hlavním posláním naší Modré pomněnky. Protože, ať chceme nebo ne, toto téma se prostě týká každého z nás.

Vaše práce musí být nesmírně psychicky náročná. Říkala jste si někdy, že je načase změnit profesi?

Přestože jsem se, i když nevědomky, na tuto profesi připravovala vlastně celý život, nedělám ji zase tak dlouho – a konečně jsem našla to, co jsem celý život asi hledala. Mám radost, potěší mě, když vidím, že jsem někomu pomohla v tak těžkých chvílích. Svoji práci mám moc ráda. Takže doufám, že změnit profesi nebudu hned tak muset.

Jak relaxujete?

Měla jsem dřív hodně koníčků, které jsem ale musela kvůli své onkologické nemoci s těžkým srdcem opustit – hlavně tenis. Byla jsem na kurtu skoro každý den, a najednou konec, už to nešlo. Chvíli je člověk hodně nešťastný, najednou nemůže dělat to, co dřív, co měl rád. Ale našla jsem si nové záliby, které mi pomáhají radovat se ze života – máme pejska, který je se mnou, i když nikdo jiný zrovna u mne není, je to můj velký kamarád a pomocník, když mi třeba zrovna není nejlépe. Studuji na teologické fakultě, což mě moc baví a dělá mi také radost setkávat se tam s fúrou úžasných lidí. A zůstala mi stará láska k focení, to je také moc prima. Děti, manžel, příroda – no prostě, nemůžu se nabažit života. Vždycky si lze nějakou tu radůstku najít.

Jak řekl Viktor Emanuel Frankl – život má smysl v každém okamžiku. A o tom to celé vlastně je.